

I

(Informacje)

RADA

KONKLUZJE RADY DS. EDUKACJI, MŁODZIEŻY I KULTURY

z dnia 21 lutego 2005 r.

dotyczące edukacji i kształcenia w ramach śródkresowej oceny strategii lizbońskiej

(2005/C 85/01)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając:

1. Nowy cel strategiczny Unii Europejskiej wyznaczony przez Radę Europejską na posiedzeniu w Lizbonie w dniach 23–24 marca 2000 r. i potwierdzony przez Radę Europejską na posiedzeniu w Sztokholmie w dniach 23 i 24 marca 2001 r., polegający na tym, aby stała się ona „najbardziej konkurencyjną i dynamiczną na świecie gospodarką opartą na wiedzy, zdolną do trwałego rozwoju gospodarczego, zapewniającą większą liczbę lepszych miejsc pracy i bardziej spójną społecznie”.
 2. Uznany przez samą Radę Europejską w Lizbonie znaczący wkład kształcenia ustawicznego, obejmującego wszystkie formy nauczania oraz wszystkie poziomy i wymiary edukacji i kształcenia, w osiągnięciu tych celów oraz trwałego rozwoju.
 3. Fakt, że około 33 milionów osób w Unii Europejskiej jest nieaktywnych zawodowo; siła robocza Europy starzeje się, a 32 % osób w wieku produkcyjnym (78 milionów) posiada niskie kwalifikacje. Natomiast, w okresie następnego pięciu lat, tylko 15 % nowo utworzonych miejsc pracy będzie przeznaczonych dla osób legitymujących się wykształceniem podstawowym, podczas gdy 50 % nowo utworzonych miejsc pracy będzie wymagało wysoko wykwalifikowanych pracowników.
 4. Dokonane postępy, zwłaszcza w zakresie programu pracy: „Edukacja i kształcenie 2010” na szczeblu krajowym i europejskim.
 5. Komunikat Komisji na wiosenne posiedzenie Rady Europejskiej w 2005 r. („Współpraca na rzecz wzrostu i miejsc pracy — nowy początek dla strategii lizbońskiej”) oraz potrzebę określenia obszarów, w których Rada Europejska może wspierać dalszy postęp.
- PODKREŚLA, ŻE
6. Społeczeństwo wiedzy jest kluczowe dla strategii lizbońskiej. Wkład ze strony edukacji i kształcenia jest więc niezbędny, ponieważ zapewniają one podstawę niezbędnych kwalifikacji i potencjał twórczy.
 - Cele lizbońskie, tj. konkurencyjność i wzrost gospodarczy, można osiągnąć dopiero wtedy, gdy młodzi ludzie wchodzący na rynek pracy są odpowiednio przygotowani dzięki wysokiej jakości edukacji i kształceniu, zgodnymi z kierunkiem rozwoju społeczeństwa.
 - Skuteczniejsze inwestowanie w edukację i kształcenie ogólnie prowadzi do znacznego zwiększenia produktu krajowego danego państwa i stanowi wkład do przyszłych dochodów osób uczących się.
 - Lepsza jakość edukacji i kształcenia, jak również lepszy dostęp i liczniejsze uczestnictwo nie tylko umożliwiają coraz większej liczbie osób rozwój osobisty, lecz także przyczyniają się do trwałego wzrostu gospodarczego, spójności społecznej oraz większej ilości i lepszych miejsc pracy.

- Coraz wyższy odsetek osób aktywnych zawodowo oraz tych, które odebrały edukację i przeszły kształcenie podstawowe, wpłynie pozytywnie na jakość siły roboczej, poprawi jej możliwości zatrudnienia i tym samym obniży wydatki publiczne.
 - Sektor szkolnictwa wyższego znajduje się na styku obszarów: badań, edukacji oraz innowacji i jest wobec tego kluczowy dla konkurencyjności Unii Europejskiej.
 - Żadna zaawansowana gospodarka nie może przetrwać bez ciągłego podnoszenia poziomu kwalifikacji osób, bez względu na ich wiek. Kształcenie ustawiczne jest więc niezbędne i należy je popierać we wszystkich Państwach Członkowskich. Podwyższa ono ogólny poziom kwalifikacji siły roboczej, pozwalając jej przystosować się do szybko zmieniających się potrzeb rynku pracy i do nowych technologii, oraz poprawiając warunki dla mobilności zawodowej i geograficznej. W związku z tym, konieczne jest podstawowe przeszkolenie wszystkich w zakresie ICT (znajomość technologii cyfrowych).
7. W kwestii trwałego rozwoju i „większej liczby lepszych miejsc pracy”, edukacja i kształcenie zapewniają podstawy, na których można utworzyć lepsze miejsca pracy i zapewnić trwały rozwój. Dotyczy to w szczególności społeczeństw i gospodarek opartych na wiedzy.
- Większa liczba miejsc pracy może być wynikiem jedynie lepszego i bardziej nakierowanego na pracę wzrostu gospodarczego; to z kolei wymaga posiadania przez siłę roboczą kwalifikacji i kompetencji, których potrzebują przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa.
 - Lepsze jakościowo miejsca pracy wymagają od pracownika wyższego poziomu kompetencji, co z kolei oznacza wyższy rozwój indywidualny na wszystkich poziomach edukacji i kształcenia przez całe życie, w świetle zmian demograficznych. Sposobami na osiągnięcie tego są niesformalizowana i nieformalna edukacja i kształcenie.
 - Edukacja i kształcenie podnoszą u młodych ludzi świadomość wymiaru środowiskowego oraz pomagają im zrozumieć, że trwały rozwój gospodarczy, zaspokajając potrzeby obecnych pokoleń, nie może narażać na ryzyko potrzeb przyszłych pokoleń.
8. W kwestii „większej spójności społecznej”, edukacja i kształcenie wspierają zrozumienie i tolerancję. Ponadto, umożliwiają wszystkim bardziej wyrównany start życiowy.
- Wczesna edukacja początkowa stanowi najlepszą szansę rozwinięcia umiejętności społecznych u dzieci i przygotowania ich do życia w coraz bardziej wielokulturowym świecie, a w szczególności, do zapewnienia dzieciom z mniejszymi możliwościami lepszego przygotowania do szkoły.
 - Edukacja obywatelska w najszerszym znaczeniu, obejmująca możliwość uczestniczenia w społeczeństwie obywatelskim, stanowi uzupełniający środek zwalczania wykluczenia społecznego i kulturowego oraz ułatwiania integracji w społeczeństwie ludzi młodych, oraz ludzi ze szczególnymi potrzebami.
- PRZYPOMINA, ŻE:
9. Zgodnie z konkluzjami lizbońskimi, Rada uzgodniła spójny i zintegrowany program pracy, obecnie noszący tytuł: „Edukacja i kształcenie 2010”. W swoim wspólnym sprawozdaniu tymczasowym dla Rady Europejskiej przyjętym w lutym 2004 r., Rada i Komisja podkreśliły trzy główne obszary, w których należy niezwłocznie podjąć dalsze działania:
- Skoncentrowanie reformy i inwestycji na obszarach kluczowych dla społeczeństwa opartego na wiedzy.
 - Urzeczywistnienie kształcenia ustawicznego.
 - Ustanowienie europejskiej przestrzeni edukacji i kształcenia.
10. Osiągnięto zgodę w sprawie Europass, oraz w zakresie innych kluczowych zagadnień, takich jak określanie i zatwierdzanie kształcenia niesformalizowanego i nieformalnego, zapewnienie jakości w edukacji i kształceniu zawodowym (VET) oraz poradnictwie zawodowym przez całe życie. Obecnie priorytetem powinna stać się realizacja tych uzgodnień na szczeblu krajowym. Priorytety na przyszłość w zakresie reform i inwestycji w VET zostały określone w konkluzjach Rady przyjętych dnia 15 listopada 2004 r., stanowiących podstawę komunikatu z Maastricht przyjętego dnia 14 grudnia 2004 r.
11. Pod wpływem procesu bolońskiego, dokonano postępu w pobudzaniu reform programów nauczania w szkolnictwie wyższym w całej Europie. Ponadto, w grudniu 2003 r. przyjęto program Erasmus Mundus w celu propagowania UE na świecie jako centrum doskonałości w zakresie nauczania. Jednakże dalsze działania i wsparcie ze strony UE umożliwiłoby instytucjom szkolnictwa wyższego spełnienie kluczowej roli w osiągnięciu celów lizbońskich.
12. W celu monitorowania postępów w ramach programu roboczego, w maju 2003 r. Rada przyjęła liczne standardy dla UE jako całości. Są one niezwykle ważne dla strategii lizbońskiej, powinny więc być osiągnięte do 2010 r.

13. Na szczeblu krajowym trwa modernizacja systemów edukacji i kształcenia, lecz pozostaje jeszcze wiele do zrobienia w zakresie wdrażania niezbędnych reform.

ZALECA:

14. W ramach przygotowań do następnego wspólnego sprawozdania Rady i Komisji dla Rady Europejskiej w 2006 r., podjęcie dalszych działań na szczeblu europejskim i krajowym, uwzględniając lizbońską ocenę śródokresową zgodnie z hierarchią priorytetów w programie: „Edukacja i kształcenie 2010” określoną we wspólnym sprawozdaniu tymczasowym z 2004 r., w szczególności w odniesieniu do działań nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego:

— Skoncentrowanie reformy i inwestycji na obszarach kluczowych dla społeczeństwa opartego na wiedzy

— Realizacja celu lizbońskiego polegającego na znacznym zwiększeniu i skutecznym wykorzystaniu inwestycji prywatnych i publicznych w edukacji i kształceniu.

— Rozwój kultury doskonałości, jak również systemów oceny, tak aby systemy edukacji i kształcenia UE stały się światowym punktem odniesienia jakościowego.

— Poprawa zarządzania na szczeblu krajowym poprzez zaangażowanie wszystkich odpowiednich uczestników, w tym partnerów społecznych, oraz poprzez poprawę koordynacji między zainteresowanymi organami publicznymi.

— Wzmocnienie współdziałania i wzajemnego uzupełniania się edukacji i innych obszarów polityki, takich jak: zatrudnienie, badania i innowacje, oraz polityki makroekonomicznej.

— Urzeczywistnienie kształcenia ustawicznego:

Krajowe strategie kształcenia ustawicznego powinny mieć na celu zapewnienie, aby wszyscy obywatele zdobywali kluczowe kompetencje potrzebne im w społeczeństwie wiedzy, oraz aby stworzono otwarte, atrakcyjne i dostępne środowisko kształcenia. Między innymi następujące środki mogą przyczynić się do osiągnięcia tych celów:

— Pomnożenie możliwości kształcenia ustawicznego, na przykład poprzez naukę na odległość, w szczególności z wykorzystaniem ICT.

— Pobudzenie zapotrzebowania na kształcenie ustawiczne poprzez środki mające na celu pogodzenie życia i życia rodzinnego.

— Określenie modeli podziału kosztów kształcenia ustawicznego (pracodawców, pracowników i służb publicznych).

— Opracowanie strategii krajowych, mających na celu między innymi wypełnienie obecnej luki dotyczącej dostępu do możliwości kształcenia ustawicznego istniejącej między dużymi i małymi przedsiębiorstwami oraz między osobami o wysokich i niskich kwalifikacjach.

— Przyjęcie zintegrowanego programu działań na przyszłość w zakresie kształcenia ustawicznego.

— Ustanowienie europejskiego obszaru edukacji i kształcenia:

— Wzmocnienie otwartej metody koordynacji, na przykład poprzez:

— pracę w grupach „kształcenia rówieśniczego”, pozwalając Państwu Członkowskim na skoncentrowanie się na obszarach priorytetowych,

— poprawę zakresu, dokładności i wiarygodności danych statystycznych dotyczących edukacji i kształcenia,

— określenie wskaźników w nowych dziedzinach i wprowadzenie ich do działania, jak zostało to przewidziane we wspólnym sprawozdaniu tymczasowym, w tym wskaźnika znajomości języków obcych, o który wniosowała Rada Europejska na posiedzeniu w Barcelonie, w marcu 2002 r.

— Przyjęcie wspólnych punktów odniesienia na szczeblu europejskim w dziedzinach takich jak kompetencje kluczowe oraz kształcenie nauczycieli i personelu szkoleniowego.

— Wzmocnienie roli instytucji szkolnictwa wyższego w strategii lizbońskiej i poprawa jakości szkolnictwa wyższego w celu zwiększenia jego atrakcyjności na szczeblu międzynarodowym oraz mobilności studentów i kadry.

— Wzmocnienie współdziałania i wzajemnego uzupełniania się szkolnictwa wyższego i badań w celu pobudzania innowacji i zatrudnienia poprzez mobilność młodych naukowców oraz nawiązywanie kontaktów między centrami doskonałości.

— Opracowanie, do końca 2006 r., europejskich ram kwalifikacji jako wspólnego punktu odniesienia, obejmującego zarówno VET, jak i edukację ogólną (na poziomie średnim i wyższym), opartych na kompetencjach i wynikach kształcenia.

ZACHĘCA RADĘ EUROPEJSKĄ DO:

15. Potwierdzenia, że kształcenie ustawiczne jest i pozostanie warunkiem niezbędnym do osiągnięcia celów lizbońskich. W tym kontekście, udane wdrożenie programu pracy: „Edukacja i kształcenie 2010” jest niezbędne dla rozwoju wiedzy oraz innowacji, jak i utworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy.
 - wprowadzeniu w Państwach Członkowskich do 2006 r. spójnych i całościowych strategii kształcenia ustawicznego, obejmujących wszystkie szczeble i wymiary edukacji i kształcenia, w celu rozwoju potrzebnych umiejętności i kompetencji, z udziałem wszystkich zainteresowanych uczestników,
 - propagowaniu doskonałości na wszystkich szczeblach systemów edukacji i kształcenia, celem wspierania miejsc pracy i wzrostu, jak również spójności społecznej,
 - wdrożeniu w Państwach Członkowskich programu pracy: „Edukacja i kształcenie 2010”, wraz z koniecznym zwiększeniem i skuteczniejszym wykorzystaniem inwestycji w edukację i kształcenie;
16. Wykorzystanie bodźców płynących z oceny śródkresowej poprzez nadanie priorytetu:
 - wzmocnionej współpracy europejskiej w zakresie edukacji i kształcenia w celu pobudzania i wspierania reform, zwłaszcza poprzez:
 - naukę w grupach rówieśniczych, w większym stopniu odpowiadającą potrzebom Państw Członkowskich,
 - poprawę jakości monitorowania postępu,
 - wzmacnianie wkładu VET, szkolnictwa wyższego i badań badawczych w strategię lizbońską,
 - opracowywanie i wdrażanie europejskich ram kwalifikacji.
17. Wezwania Rady ds. Edukacji, Młodzieży i Kultury do dokonania wkładu w monitorowanie aspektów podlegających jej kompetencji, tj. edukacji i kształcenia, w ramach mechanizmów sprawozdawczych strategii lizbońskiej.
18. Włączenia inicjatywy Europejskiego paktu na rzecz młodzieży w ramach śródkresowej oceny strategii lizbońskiej, w celu promowania pokolenia młodych Europejczyków posiadających dobre jakościowo miejsca pracy, wyższy poziom wykształcenia i kształcących się w celu poprawy ich zdolności dostosowania się, oraz określenia kierunków konkretnych działań prowadzących do tego celu w ramach programu: „Edukacja i kształcenie 2010” oraz istniejących programów.